

Сучасний статус Державної служби в Україні

Однорог О.С., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС *Жаріков О.Ю.*

Державній службі в Україні, яка забезпечує законність політичних рішень, цілісність держави як інституту, реалізацію конституційних гарантій громадян шляхом надання їм публічних послуг, належить особлива роль у побудові сучасної правової держави європейського типу, утвердженні демократичної моделі державного управління. Тому проблема створення ефективної системи державної служби набирає сьогодні особливої ваги.

Соціально-економічні зміни в українському суспільстві, наміри України щодо інтеграції в Європейську спільноту зумовили нові вимоги до правового статусу держслужбовців. Положення стосовно формування сучасної державної політики, шляхи її модернізації відповідно до сучасних потреб особистості і суспільства визначені в Конституції України, законах України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», які акцентують увагу на новому типі взаємовідносин, в основі яких є пріоритет прав і свобод людини, повага до особистості, висока культура спілкування.

Статус державних службовців знайшов своє вираження в III розділі Закону України «Про державну службу». Серед основних елементів статусу державного службовця Законом виділені загальні обов'язки, права державних службовців, особливості їх дисциплінарної відповідальності. Окремо відзначені обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу, а також необхідність декларування доходів особами, які претендують на зайняття посади державного

службовця. Для чіткого визначення статусу державного службовця доцільно виділити серед елементів його статусу загальні та особливі права, обов'язки та обмеження, гарантії, економічне забезпечення та відповідальність. Статус державних службовців залежить від умов, у яких проходить державна служба. Тому особливості його статусу можуть визначатися і суспільно-політичною або державно-правовою ситуацією, що виникає об'єктивно, наприклад введення режиму надзвичайного стану, мобілізація; інші встановлені спеціальними законами адміністративно-правові режими. У цих випадках зміст статусу державного службовця може змінюватися; службовці можуть отримувати додаткові права, повноваження; для них можуть встановлюватися особливі умови проходження служби і юридичної відповідальності.

Державна посада розглядається як комплексне утворення, що складається з різних правових норм, з одного боку, а з другого - статус посади як синтез її організаційно-правового положення, що характеризується з двох аспектів, а саме: державно-службового та особистого (персонального). Так, особистий статус державної посади регламентує посадовий оклад, особисті права працівника. Статус посади складається з норм адміністративного, конституційного, трудового та інших галузей права. Таким чином, посада визначає соціальний статус (відносини з вищими, нижчими і рівними посадами); організаційний статус (місце посади в структурі органу); правовий статус службовця (коло повноважень, функції, права, обов'язки).

Ще однією з особливостей статусу є фінансові зобов'язання. Законодавець установив дві вимоги щодо подання відомостей про доходи та фінансові зобов'язання:

- 1) подання таких відомостей перед вступом на посаду;
- 2) щорічне декларування доходів.

Існуючий механізм декларування потребує вдосконалення. Наприклад, у багатьох країнах поширеною є практика подання декларації не лише при вступі та під час проходження служби, але й протягом декількох років після припинення служби.

Потребує вдосконалення і регулювання зобов'язання стосовно добросовісного використання інформації. Чинне законодавство акцентує на нерозголошенні таємниці лише щодо службовців, які перебувають на службі. Зарубіжне законодавство поширює цю вимогу і на осіб, які звільнилися зі служби. З метою недопущення зловживань наданими повноваженнями та спрямування їх на виконання службових завдань законодавець встановлює систему обмежень та заборон у діяльності службовців, які також є структурним елементом їх правового статусу. Аналіз правообмежень дозволяє виділити такі їх ознаки:

- 1) метою встановлення правообмежень є забезпечення ефективного виконання службових завдань;

- 2) змістом обмежень і заборон є утримання від активної поведінки щодо реалізації окремих конституційних прав та свобод;

- 3) правовою основою їх закріплення повинен бути законодавчий акт. Зарубіжний досвід має практику закріплення цих обмежень у самизаконах «Про державну службу».

Державна служба повинна відповідати не тільки правовим, але й етичним нормам. Закон України «Про державну службу» не передбачає обов'язку державного службовця дотримуватися вимог, закріплених у Загальних правилах поведінки державного службовця. Відсутність же прямих заходів щодо відповідальності за порушення правил поведінки не забезпечує їх належного виконання, а правова культура і сумніння у виконанні службових повноважень ще не досягли такого високого рівня, або свідомо їх дотримуватися. Тому доцільно б було закріпити морально-етичні засади державної служби законодавчим актом.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. із змінами і доповненнями, внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України»: офіц. вид. – К.: Юрінком, 2011.
2. Закон України від 16.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України [текст]. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
3. Дубенко С. Д. Державна служба в Україні: навч. посіб. / С. Д. Дубенко. - К.: Вид-во УАДУ, 2008. - 166 с. 10
4. Мотренко Т. 90 років сучасної державної служби в Україні: витоки національної адміністративної традиції і уроки для сьогодення / Т. Мотренко // Вісн. держ. служби України. - 2008. - № 2. - С. 8-17.